

Emnenr. 2

Fylke: Hordaland

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Floet

Emne: Transport av høyt.

Bygdelag: Dale (Angeltved skolekrets).

Oppskr. av: Lars Fossvaag

Gard: Fossvaag

(adresse): Floet pr. Tvedestrand

G.nr. Br.nr. 17.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Skrive efter det og veit frå før.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

Det "historiske" har en kjært høyt av andre sine og annen gang.

SVAR

Her i Floet har i "manns minne" den vanlege måten på gardane vore å høyt høyt frå engene sine med høytrom (eit tromm). Den fyrste tromma (høytrom) var helst Hjelstrom med faste armar (drettar). Seinare, etterkvart som megame vart fleire og betre, fann dei ut at Hjelstrom hadde visse fjerningar i same høve. Og no ser ein mest like mange av kvart slag.

I Floet har du aldri vore brukta om ein ein best for høytrommet. Trommet vert sett på eit hjelpar med aksel som kan skiftast ut og brukast til vakkelflak eller langkjerre.

Hjelstrommet vert framme festa på ei forkjerre (fonetisk fjærkjerre) som elles vert brukta saman med langkjerra. (Andre deler kalla for forkjerre)

Når høyt skal på besja, brukast no på mest alle gardar besterive. Mest inge brukar alus. rive og høytgaffel til slukt leger. Nokne få tek høyt like av besja og oppi trommen. Men dei allerfleste riv det først av hile besja. Og so kjem sidan bester med trommen.

Helst i lesse høyt på med høytgafflar og ein "trakter lasset".

hassa er gjerne so store som det gjeng er
 å få dei i ein gjerne lavedora. Dei veg vel
 som regel noko mellom 1 a 2 skippend (160-320kg.)

Når lasset er fyllt, legg dei Fromstonga på.

Fraume og bak er der på midtbordet i trummet festa
 kroker. Og på stonga er der korte "lekker" eller
 jernkjettingar som vert hefta i krokane.

Og so ber det åt loda.

På småbruk der dei ikkje har best har dei
 i den seinare tid laga seg småtrøm
 med handspinneljul som ein meane kann
 dra åleine. So no er høyring vertur
 reink avlegg her.

Fyr ikring 1920 var der nokre tetslåtter
 i bruk på enkelte gardar i Hoek.

Har aldri høyrd at høyet var rett i støkk
 her. Endå dei brukar det ikkje so lite i
 nabobøygda Vegårshei. Men so har ikkje Hoek
 nokontid had noko store meier å slå heller.

Høytene hadde då anten ei tetsloda (fontikk:
 ei lød) eller so kunde dei høyra det heime
 med det same. Då brukar dei ein langslode
 (fm. sles) og sette på den eit brom som vark
 sett saman av "grinner", makke til dei
 4 sidene mest i eit alen. Brom.

I dei seinare år er slike tetslatter anten
 kunnan veg til og vert dyrka, eller so er
 det kuestarbeite. So me kann godt rekne
 med at her ikkje finnst tetslatter her
 i bygda no.

På tetslattere bar dei høyet på
 plass. Likaså kjå folk som ikkje hadde
 best sjelv. Dei brukar då tau og hegl.
 Hegda var best gjord av hassel eller einve.

Du ser slik ut \int . Tæret var lagt
 dæbbet og festa til hegda med ei
 rennesnare. Og so la dei det ut
 på vallue slik ~~da~~ ^{Hegda} ~~Tæret~~.

Avstand mellom dei 2 ^{Hegda} tæture av bænget
 var lik breidda av ryggen til den
 som stilledes bora. So kasta han same
 højet med riva til "ei kjemme".

Det var altså ein rull med høij som
 hong godt same. La den so bveroyver
 tæret og la kjemme til kjemme til
 høyda (for høyra, dels bora) var stor nokk.
 So pættas han dei 2 tæturene gjennom
 hegda og dro tæret til. Seke seg so
 inn til bora og statk aruane innanfyr
 kvar sin tærestropp, tok so dei høire
 tæturene i over sine aksla og dro fast
 til, so bora bestk godt på ryggen.

Nokon regel i sin hjelp til å koma opp
 med bora var der ikkje. Ein la sovist
 mogely tæret i sin bakke eller på sin
 kant so det var nokantunde greit å
 koma opp. Dei gongene eg sjølv har hjelpt
 til eller sjøl vart hjelpt, stod hjelpe-
 mannur bak bora og lyfta.

Elles velst ein seg berre rænt so ein
 var stænde på kne med hovudet mot
 marka og højet på ryggen. Då klara one
 saktus å skiva frå med hendene og
 koma opp.

- Same gardar har forutan lœe i
 tæturet ei eller fleire små tæloer,
 der højet som regel vert liggjande til
 ut på vintren. Då i tæturene vert i

gode høiær helst voko suu. Dei Mest alle
ittuus her er byggd for 1890 ára - og høiavlur
er auka munnaleg sidan den tid.

4

Dette høiær vert då høiær heime
med alle trom. D. v. r. ein tek ein laregled
inden bakke del av frommit. Fransen
vert sett på ein stüblestee (som dei
elles brukar å høiær fram tømmer på.)

Og so gjeng det heimegjer so lett og fint so.
Hustanden frå høiærveg til ittüs er same regel
so litte at kvar bande greier seg med tigen
hjelp tinn hær skal bröykt (eller make med
mörskuffe) seg til löa si.

Felleslåtth har me itkje hatt
voko av. Hæst. Heller itkje stölslåtth,
då her alleri har vore bær til å drive
seterbruk. Bygda er jü lita i tettstätt-
ning (184,52 km²) og tettgrevst, so alle
avstanden er helst suu - og greie -
nær det gjeld transport.

Uttrykket Arrisvagen brukast itkje her.
Gjendatau heller itkje. Slike ord som bærvoek,
Ripeland, "topp", beedil, sloe, morsokk er praktisk
taet helst itkjend her i byggda. Her ord og reid-
skaper - nokkeng har vne i bruk er det i alle høie so
leuge ridare at dei volderde itkje har nokon
erindring äne det.

Regel tinn stot eller lite siste-las veit ingu tinn.
Eier har vort allis raka høiær vel tipp nær ein
høiær. Det vert jü ofte helst voko slettfoing
tippä vartanten i eldre till. Fleere er både
"brenniste" og "jerustoning" på alle gardsar.

4

Vydecaut

Lars Fosstveit.